

Oglas, pripodana itd. tiskaju i rastanju se na temelju običnog cinkta ili po dogovoru.

Nove predsjednici, oglase i sljedećim napotnicom lipopoljskim post. štrednice u Boču na administraciju lista u Puli.

Kod naročne valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predsjednika.

Tko list na vrieme ne primi, neka to javi odpravnici u otvorenem pismu, za koji se ne plaća poština, ako se izvana napše "Reklamacija".

Cekovnog računa br. 847.849.

Telefon tiskare br. 38.

Ugovorni rednik i izdavatelj Jerko J. Maholja.

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nesloga nje pokvarit". Narodna poslovica.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nesloga nje pokvarit". Narodna poslovica.

U nakladi tiskare Leginja i dr. u Puli ulica Giulia 1.

Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu.

Pozor izbornici III. kotara grada Pule!

Kako je poznato, uređeni su za III. kotar grada Pule izbori za pokrajinski sabor Istre. Listine su već sastavljene, ali tako manjkavo, da se je na prvi letnični pogled opazilo, da je izpušten iz istih ogroman broj najboljih naših izbornika, koji uslijed toga ne bi mogli glasovati.

Te se listine mogu popuniti do 1. junija ove godine. Prepis tih listina nalazi se u "Narodnom domu" kod gosp. Josipa Stihovića. I zato pozivljemo sve naše izbornike neka dodiju u Narodni dom listine pregledati, da vide jesu li oni ili njihovi znaci u listinu uvršteni. Svaki neka donešće sa sobom poreznu knjižicu ili platežni nalag sa kojim mu je porezna oblast porez odmjerila. To je potrebito, da se ustanoći, koliko poreza plaća pojedinac i prema tome jedi on izbornik.

Izbornik je svaki onaj, koji plaća najmanje 20 K čistoga izravnog poreza (kućarine, zemljarine, obrinre ili lične dohodarine) a stanuje u III. izbornom kotaru.

Treći izborni kotar obuhvaća onaj dio grada Pule koji ostaje na lijevu ruku kad ideš iz ulice Giovia u ulicu Stanković do ulice Dante iz ove na ulicu Sissano pak kroz istu do ulice Francesco Patrizio pak putanjom iz Bolnice na Medulinskiju cestu pak kroz ulicu Mutila na premontursku ulicu pak od nje na ulicu Carlo De Franceschi. Od ulice Carlo De Franceschi na lijevo od praveca što ide ravno sa istom na južni ugao (kanton) kazerne od mornarice. Dakle u III. kotar grada Pule spadaju ovi predjeli: Kroacija, arena, Dignano, Tivoli, Montegrande do Fazanske ceste, Šijana, Monte Serp, Monvidal, Kastanjer, Valmale, Komunal, Busoler, Gregovica, Medulinska i Premunturska cesta, pra dei sette moreri, Monte paraiso, Monte Rizzi, Veruda, Verudella, Maksbarake, Polikarp te naša sela — Vintijan, Vinkuran, Valdebek, Sikići, Škalari, Jadreski.

Kako vidite izbornici, izpušteni ste mnogi iz listina, a ako se to ne popravi, ne ćete moći glasovati. Zato je vaša dužnost, da dodjete kako smo prije kazali u "Narodni dom" listine pregledati a ondje se nalaze ljudi, koji će stvar urediti.

Od Talijana naravno nitko nije iz listine izpušten. Njihovi ljudi listine sastavljaju i izpuštajuć iz istih naše izbornike, hoće da spase kamoruru, koja sada nikakove pomoći ne ima,

od kada je občinu pokrala. I laća se sada falsifikovanja listina kako zadnjeg sredstva, da nam i ovaj naš treći kotar ukrade.

Požurite se dakle izbornici dok ste još na vrieme, da ne bude kasnije prigovora: "zašto nisam ja u listini?" ja bi moral biti."

Godišnja glavna skupština Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Zametu.

Suncem obasjano ubavo istarsko mjesance Zamet bilo je u nedjelju dne 10. o. mj. u velikoj slavi. Sa srdačnim rođendanom zanosom dočekalo je mnogobrojno braću, koja je dohrljila s raznih strana naše domovine, da čuje riječ naše družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Lijepi je Zamet imao u svojem krilu lijepi broj istarskih vodja i pravaka. Iz Pazina došli su zastupnici dr. Trinajstić i dr. Kurelić, iz Poreča dr. Zuccon i Andrijević, iz Buzeta zastupnik Sancin, a iz Trsta zastupnik dr. Brnčić. Vidjeli smo na okupu naše junačke sokole iz Voloskoga, Mihotića i Zameta, koji su došli u odori, a na čelu im starosta Vitezovićev Župe dr. Pošćić. Došlo je predstavnika naših ljudi satnika, došlo je Šušaćana, a što nas je osobito razdražalo pohodila nas mnogobrojna braća iz Rijeke i okolice. Taj posjet naše riječke braće dao je ovogodišnjoj družbinoj skupštini neki posebni ton, neko posebno značenje. Naša družba je površila ove godine na samu istarsku granicu, da svojim dosadašnjim uspjehom i budućim nadam ulje u sru odvojene braće novih nadi i utjeha. Divan je bio dan, nešto svećano padalo je na mirno, modro more i na daleke svjetne obale, a puno nježnosti i topline bilo je ono naše bratimljenje sa našom milom riječkom braćom, sa našom banovinskom braćom koju su i svjedoci i dionici bili takodje i mnogobrojni naši prijatelji, Slovenci, Srbi i Česi.

Skupština se držala u prekrasno okitrenom i našim trobojniciama uređenom vrtu društva "Sloga". Otvorio ju je oko tri sata poslije podne predsjednik profesor g. Vjekoslav Spinčić. Biransem se je riječima sjetio velikog preporoditelja Istre, dra Jurja Dobrile. Naveo je nekoliko njegovih važnijih zasluga, što ih je kao preteču naše Družbe, imao na polju obće narodne prosvjete u Istri. Napomenuo je, kako se je traio i nastojao, da naš narod podigne i duževo i gospodarski. Po vrsteom govoru zaobilje je iz tisuću grla: Slava istarskom preporoditelju dra. Jurju Dobrili! Zatim se je ejtio pokojnog Adolfa Petru-a, koji je malo vremena živio u Istri, ali joj je za to vrijeme učinio mnogo dobra, a Družbi namijenio oporečno 25.000 K. Spomenuo se i nedavno donijeljalo su Družbi K 27.472.33, a različiti darovi i narodni blagajni K 68.999.53, općine i gradovi K 6.405.20 i. t. d.

Sveukupni dohodak u godini 1911. bio je K 174.334.97. Pedružnice su donijele K 20.525.35 Putem novina unišlo je K 29.811.60. Žiglice i druga razna poduzeća donijela su Družbi K 27.472.33, a različiti darovi i narodni blagajni K 68.999.53, općine i gradovi K 6.405.20 i. t. d.

kojega je obitelj darovala Družbi 5000 K. Napomenuo je dar od 25.000 K. što ga je Družbi poklonio preuzeveni dr. Juraj Posilović, zagrebački nadbiskup. Izrazio je hvalu i presvetljom g. nadbiskupu koadjutoru dr. Antu Baueru, koji je veliki zagovaratelj naše Družbe i čijim zagovorom i posredovanjem primila je Družbu rešenu svetu.

Napokon bivali darežljivim rukama svih Hrvata i Hrvatica, gdjegod oni bili — ta njihovom pomoći je otvorila do sada Družba 46 škola, u kojim podučava preko 60 učitelja i učiteljica.

Mrtvim je skupština klinčnula slava, dok je žive naše dobročinitelje upravo urobeno pozdravljala. Tekom dalnjeg govora gospodin se je predsjednik obazreo na proslododjani rad Družbe, koja je imala oko 174.000 K ukupnog dohotka. Otvorenjem škole u Bujskom kotaru, zašla je Družba u najzapadniji kut poluotoka Istre, među narod, koji je već na pola potalijanen, no kojega se još dobrat do spasiti dade.

Pri koncu govoru zahvalio je gosp. predsjednik Zamećanima na lijepu dočeku a upozorio ih je na važnost, koju imade Zamet prema susjednoj službenoj Rijeci, onoj Rijeci, u kojoj bi madjarske oblasti i njihovi službenici htjeli istisnuti naš jezik i zamjeniti ga tudjim. Na posljetku je pozdravio sve, koji su došli na skupština. Napose je pozdravio Srbe, Slovence i Čeha. Pozdravio je davnoga istarskoga prijatelja dra Rudu Linića, odvjetnika u Delnicama, sve narodne zastupnike i prijatelje, pozdravljajući sokoli i njihovog starostnika Vitezovićev Župe dr. Pošćić.

Došlo je predstavnika naših ljudi satnika, došlo je Šušaćana, a što nas je osobito razdražalo pohodila nas mnogobrojna braća iz Rijeke i okolice. Taj posjet naše riječke braće dao je ovogodišnjoj družbinoj skupštini neki posebni ton, neko posebno značenje. Naša družba je površila ove godine na samu istarsku granicu, da svojim dosadašnjim uspjehom i budućim nadam ulje u sru odvojene braće novih nadi i utjeha. Divan je bio dan, nešto svećano padalo je na mirno, modro more i na daleke svjetne obale, a puno nježnosti i topline bilo je ono naše bratimljenje sa našom milom riječkom braćom, sa našom banovinskom braćom koju su i svjedoci i dionici bili takodje i mnogobrojni naši prijatelji, Slovenci, Srbi i Česi.

Predsjednik je govor pribavljen burnum odobravanjem.

Pošto toga su predsjednikom stupila djeca zametske škole i uz pozdrav jedne djevojčice prutila mu kitu cvijeća. Pošto su djeca odjavile "Ljubimo te našu diku", pozdravio je predsjednika i čitavo Družbino ravnateljstvo predsjednik odbora, zametski nadučitelj g. Fran Ruščić. Iz oduljeg izvještaj tajnika g. Vinkura Caro donosimo za sada samo to, da se je u lanjskoj godini otvorilo 6 novih škola i to tri redovite škole i tri zabaštva. Izgradili su se načrti za veliku školu zgradu u Puli, uredila se učiteljska pragmatika i mirovinska zaklada i. t. d. Skupština je to izvještje primila sa odobravanjem, a tako i izvještaj blagajnika g. Julija Mirana, iz kojeg vadimo ove podatke:

Sveukupni dohodak u godini 1911. bio je K 174.334.97. Pedružnice su donijele K 20.525.35 Putem novina unišlo je K 29.811.60. Žiglice i druga razna poduzeća donijela su Družbi K 27.472.33, a različiti darovi i narodni blagajni K 68.999.53, općine i gradovi K 6.405.20 i. t. d.

Izlazi svakog četvrtka o podne.

Netiskani dopisi se ne vraćaju a o početnici ne traže, a nefrankirani ne primaju.

Predplatna za potisnikom stoji 10 K o obče, 5 K za seljake i 2-50 na pol godine ili K 5-10, odnosno K 2-50 na pol godine.

Ivan carevine vide potisnik. Plaća i utuzuje se u Puli.

Pojedini broj stoji to h. sastavlja se za h. koli u Puli toliko ivan iste.

Uredništvo i uprava nalazi se u "Tiskari Leginja" i dr. Via Giulia br. 1. Kamo neka se naslovnički pismi preplađati.

Za plaće učiteljima potrošilo se K 89.269.47, za udržavanje školskih prostorija K 9.239.08. Nekretnina se nabavilo u K 62.119.88. Učenicima se je dalo K 3.614 — podpore i. t. d.

Aktivna imovina Družbe sv. Čirila i Metoda za Istru iznosila je 31. decembra 1911. K 372.005.97.

Iza toga je član nadzoroog odbora g. Kazimir Jelović izjavio, da je nadzorni odbor pregledao Družbinu račune i našao ih posvema u redu, te predlaže, da se ravnateljstvu podijeli absolutorij, što je skupština i prihvatala.

U upravu izabrani su gotovo svi dozadnji člani. U mjesto g. savjetnika Frana Frankovića, koji budući zapriječen radom oko Rijeckog Ljudevita Gaja odstupa svojevoljno, skupština je izabrala g. Viktora Tomićića, a na njegov mjesto u ravnateljstvu izabran je gosp. profesor Ivan Ivanić.

Zatim je skupština zaključila, da se pozdravi klub Čirilo-Metodijevih zidara u Zagrebu, našto je g. predsjednik još jednog pozdravio skupština i zaključio skupštinu.

Pošto je skupština bio je koncerat, kod kojega su se odlikovali osobito mjestni pjevaci i zbor srbsko-crvenog društva iz Rijeke. Preljepo su pjevali mještoviti zborovi Istarske Vile iz Kastva i Primorskog Hrvata iz Trsata.

Tako se je eto svršila ta veličajna i nezaboravna skupština Družbe sv. Čirila i Metoda za Istru, koja će kod naših ljudi na Rijeci i okolici ostati u trajnoj usposteni.

Iz carevinskog vjeća.

U Beču, dne 17. maja 1912.

Promjena nekojih ustanova kaznenog postupnika.

Nakon svedenog občetanja novo izabranog zastupnika dra R. Krognskia prelazi se na dnevni red i to k raspravi o promjeni nekojih ustanova kaznenog postupnika.

Kao glavni govornik za zovori zastup. dr. Lisievitz za predloženu osnovu, koja odgovara zahtjevima čovjekoljublja i duhu vremena. Svaki pravedan čovjek mora da priznade, da se ima izražni zahtjev u učenju i da se kazneniku u pojedinim slučajevima dozvoli određenje nastupa kazne.

Proti-governik njemacki liberalac dr. Ofner, predložio je k toj osnovi rezoluciju, koja ide za tim, da bi se dozvolilo uvid izražane spise optuženiku prije redarstveno kaznenog postupka proti njemu.

Pošto je konačno izvještaj dr. Mühlwerti toplo zauzeo za osnovu, bude ista prihvata na prvom i u drugom čitanju.

Strojevi za umazanje.

Kuća uručila do znanja nakon izvještaja dra Rennera zaključak gospodske kuće o državnom strojevima za umazanje.

Promjena zakona o servitatu.

Iza toga prešlo se je na zaspavu zakona od 7. jula 1896. glede servituta ili

porabe putera za silu. O promjenama izvještuje poljski zast. dr. Steinhaus.

K predmetu uzima prvi rječ slovenski zastupnik Pilek, koji preporeta, da se u obzir uzme potrebe seljačkog pučanstva.

Kršćanski socijal zast. Niedrist preporeta također, da bi se u buduću kod stvaranja puteva više pazilo na potrebe seoskog pučanstva nego li na želje gospode, koja se u automobilima voze.

Govorili su jošte o predmetu generalni govornici zast. Plik proti i zast. dr. Bonas za i konačno sam izvjestitelj te je zakon u drugom i trećem čitanju prihvaćen.

Poraba znakova (emblema) crvenog križa.

Iza toga prelazi se na razpravu predloga, da se ograniči uporaba emblema crvenog križa. Izvjestitelj Steinhaus obrazlaže predlog, a slovenski zastupnik dr. Janković želi, da crveni križ razvije svoje djelovanje i na ladanju. Ministar unutarnjih posala barun Heynold prikazuje djelovanje crvenog križa u miru za vrijeme epidemije. Zakonska se osnova prima u drugom i trećem čitanju.

Strakovni izvjestitelji za izseljivanje.

Iza toga iznosni izvjestitelji gospodarskog odbora dr. Halban na pretresanje predloga, da se imenuju stručni izvjestitelji za izseljivanje ne samo u Sjevernu i Južnu Ameriku već i u svim europskim zemljama, kuda polaze radnici na sezonsku zaradu. Izvjestitelj dr. Halban obrazlaže potrebu te institucije. Pošto se ova debata prekida, prelazi se na raspravu o presnom predlogu o snizavanju kućarine. Pošto se nakon nekoliko govornika i ova debata prekida, prelazi se na čitanje podnesaka.

Nemiri u Lavovu.

Poljak dr. German interpelira o postupku redarstava dne 11. o. m. prigodom demonstracija u Lavovu protiv otkinuća heimske gubernije. U istom predmetu interpeliraju zastupnici Buzek, Breiter i Iludec. Poljaci socijalista Dascynski interpelira radi progona Poljaka od strane bečke policije pri javnim skupštinama.

Zastupnik don Biankini upravlja interpellaciju radi uvađenja novinara Einspinnera u Dalmaciju.

Nastavak razprave o strukovnim izvjetiteljima.

U sjednici od sredje dobi prvi rječ kod razprave o imenovanju strukovnih izvjetitelja za izseljivanje slovenski zastupnik Jakšić, koji izlazi, da su svete po odboru predložene za namještanje strukovnih izvjetitelja premašene te da će se tim slabu poslužiti radničkom svetu. Govornik žali što nije vlast stupila pred kuću zakonom o izseljivanju. Tuži se, što se vlađa ne brine za sigurnost izseljenika, što se je najbolje vidjelo kod nesreće sa parobrodom „Titanic“.

Poljaci zastupnik Banovski tuži se na zapostavljanje Galicije u pitanju sezonskih izseljenika t. j. onih radnika, koji idu samo za nekoliko mjeseci na radnju u susjedne države, najčešće u Prusku, gdje ih proganaju ili odante tjeraju u prkos međunarodnim ugovorima.

Rusinski socijaldemokrat Wityk izlazi, da bi se moralo prisilno ukinuti legitimaciju za izseljence.

Talijanski zastupnik iz južnog Tirola Delugan preduže izseljenike neprilike talijanskih radnika, koji moraju stradati zbog nemara austrijskih oblasti u budžetu.

Hrvatski zastupnik iz Dalmacije Biankini prikazuje izseljeničke prilike u Dalmaciji i u obče u jugoslavenskim zemljama. Na početku govorio koji je trajao preko tri sala, govorio je hrvatski i većinom o današnjem položaju u Hrvatskoj. Među ostalim reče, da se državni ministra predsjednika grofa Stürgtha u hrvatskom pitanju ne može odobriti, jer je ostao sam i kod nekih rječi, dotim mu se neće i na djelu.

Prelazi na izseljivanje reče, da imade u sjedinjenim državama sjeverne Amerike preko 200.000 stanovnika iz Hrvatske-Slavonije, Dalmacije, Bosne, Istre itd. U južnoj Americi, u Australiji itd. imade čitavih hrvatskih kolonija. Tako su Dalmatinci u Argentiniji osnovali koloniju pod imenom „Nova Dalmacija“. Službeni potoci o izseljenicima iz hrvatskih zemalja nisu ispravni, jer ima u rečenju zemljama mnogo više Hrvata nego li ih prikazuje statistika. Ti su izseljenici dobri rođajibili, jer ne samo da se rado vraćaju, nego podupiru izdatno svoju i narodna poduzeća. Na koncu se potuži govornike na austrijske oblasti u inozemstvu i na parobrodarska društva, koja postupaju sa izseljenicima kano s marom.

Nakon ovog govora prekinuta je razprava i posto su protitanci podneci dignu predsjednik sjednicu i ureće buduću za petak dne 17. o. m.

Bolest ministra predsjednika.

Na početku sjednice prijedloži predsjednik, da je primio podnesak ministarstva, s kojim mu se javlja, da je ministar predsjednik grof Stürgkh morao za neko vrijeme radi očne bolesti zapustiti svaki posao i da će ga u to vrijeme zamjenjivati ministar unutarnjih posala barun Heinold.

Konac razprave o strukovnim izvjetiteljima.

Nastavlja se razprava o predlogu zastupnika Baworovskoga i drugova u korist izseljenika iz naše države u Ameriku i drugamo.

Njedan govornik nije proti predlogu, svi hvale namjeru, da se izseljenikom bude na ruku prije izseljivanja i na putu i kad su i dolci su izvan domovine.

Govornici navadjuju razne nepodobstine sto se u tom poslu događaju, osobito se odsudjuje postupak nekotrih parobrodarskih društava i njihovih službenih i neslužbenih agenata. Opozaju, kako je slabo, da se država ne brine za izseljeničke azile (zakloništa) u lokalu odakle idu i u onih kamo dolaze.

Prigovara se također našim konsulskim uredom, kako su često neskloni, ne idu na ruku ljudima u inozemstvu onom dobrohotnosti, kakova bi bila potrebna i koristna.

Govornik poljskoga kluba tuži se osobito i na zakone u Njemačkom carstvu, s kojim je naša država u prijateljstvu, dapače u savezu, a poljski izseljenici iz Austrije ipak ne samo da neuzivaju jednakih pogodnosti, koje imaju Niemci iz Carevine u našoj državi, nego im se s jedne strane otežava dolazak tamo, načinu im razne takte, ne brane ih prema zlom pogodbama službenim, preostro im sude i gone ih od tamne bez razloga. Spominje po imenu djevojku, dobru, postenu i marljivu, koju su u njemačkoj državi punili 8 mjeseci u zatvoru, a bez poveća i proti zakonu.

Predlog i njegove razne dopunjive primili su zastupnici jednoglasno. Poglavljić je sadržaj ovaj:

1. da država namjesti nekoliko svojih izvjetitelja, koji se razumiju u izseljeničke posle za sjevernu i južnu Ameriku i za Kanadu i za europske države kamo se načini sele.
2. da ti izvjetitelji imaju 'dobro' poznati maternski jezik izseljenika.
3. da vlasta ima čim prije podnati europskom vjeću osnovu zakona, kojim bi se uređile sve izseljeničke odnoscije.
4. da se država pobrine za dušobrižinstvo pri izseljenicima.
5. da se pobrine za izseljeničke domove (azile, zakloništa)

Pričvremenim obračun.

U toj sjednici bio je odmah iza predloga o izseljenicima na dnevnom redu također pričvremenim proratun ili proratunskim provizori.

Vlada pita, da joj se dozvoli pobirati poreze i druge državne daće kao u 1911. za cijelu godinu 1912. i to na sploh bez posebnog razpravljanja pojedinih ministarstava i stvari, jer to podrobno razpravljanje uzima mnogo vremena najprije u proračunskoj razpravi, a onda u punom parlamentu. To da će se kasnije razpravljati.

Za govore o tom privremenom proračunu, bolje rekuć o dozvoli troška dizala su se imena na streću. Mnogo ih se upisalo za, a mnogo proti. Izvucena su imena tako, da govornici proti nisu bili u prvih redovima. A povrh svega toga još su stranke većine odlučile, da će zatvoriti razpravu odmah nakon dva govornika u u tom prvom čitanju.

Na to su oporebene stranke prijavljivale kod predsjednika velik broj svojih pristaša za „stvarne popravke“, gdje jedan baš nesmisije da govoriti dugo, ali mnogo njih može dosta zategnuti stvar.

Od našeg hrvatsko-slovenskoga kluba prijavilo ih se je također mnogo za te izpravke, jer naši nisu htjeli dopustiti, da se razprava prvog čitanja o proračunskom provizoriju tako stegne, da baš nedodje na red budi koji od naših južnih strana i da ne upozori na velike potrebe našega naroda.

Tada je došlo do neke nagode, uslijed koje rasprava nije zaključena već u petak, kako je to vlast želila, nego će biti i u ponedjeljak. Nade je, da će od hrvatsko-slovenske stranke doći do besjede bar još jedan iz Dalmacije pri toj razpravi. (Bilo je u istinu tako u sjednici od ponedjeljka popodne. Op. uredn.)

Tako su o proračunskom provizoriju govorili u petak još samo trojica: zast. Okuniewski, narodni Rusin, pač Hununer, Nijenac i jedan češki socijaldemokrat.

Okuniewski je prigovarao galickim Poljakom i vlasti, što juju ne dozvoli rusinske visoke škole. Ovo zadnjih godina država se je silno zadužila, a novih dohodaka se nije naslo. To sve bez rata. A što bi bilo, da bude rata? Južni Slaveni i Rusini jesu nezadovoljni, jer im se čini krivo. Dakle ne samo novac pomajnjuje, nego i vjernost naroda, a to je još veći kapital Rusini su u ovoj državi kao glavna jednog tijela, koja medjasi sa Rusijom. U Rusiji su dvije velike struje i jedni hoće, da sva narode poruse, koji žive u onom velikom carstvu. A neruški narodi tomu se krepko opiru. Ako vlasta ruska uvidi, da joj nije moguće sve pojednačiti, nakoči pogodnosti, koje imaju Niemci iz Carevine u našoj državi, nego im se s jedne strane otežava dolazak tamo, načinu im razne takte, ne brane ih prema zlom pogodbama službenim, preostro im sude i gone ih od tamne bez razloga. Spominje po imenu djevojku, dobru, postenu i marljivu, koju su u njemačkoj državi punili 8 mjeseci u zatvoru, a bez poveća i proti zakonu.

Niemac Hununer govoriti kratko. Obara se na one misli stranke, koje oviraju to bože obstrukcijom redoviti tok razprava.

Njemcem kada drža s vlastom, svaki oporebni govor je bože obstrukcija, a njegova je njihov čovjek, sada ministar pravosuđa bio najreći zavirat ili obstrukcionista u parlamentu.

Ceski socijalista dr. Smeral, dao je posve kratko izjavu, da su oni u obče proti proračunu, pak mirna Bosna.

Prof. Masaryk se brani.

Na koncu sjednice pitao je češki slovodomislac prof. Masaryk predsjednika, zašto je nekoj deputaciji katoličkih zastupnika odgovorio, da zali, što je gladko prošla neka interpelacija, u kojoj je prof. Masaryk naveo dijelove pjesama češkog pjesnika Machara, koji su bili u Moravskoj zaplenjeni.

Masaryk brani, da pjesnik nije htio vrijedati katoličke svesti i da se je to razložilo.

Zastupnik Gostinčar upada mu otro u ruke. Ceski svećenik Sihnger brani odbranu listine izložene od 20. t. m. kroz katoličku crkvu. Neki lobote liberalni

Niemi i židovi povladjuju Masariku. Predsjednik tumači i opravdava svoj po stupak.

Stavimo za čas, da prof. Masaryk ima pravo, kada tvrdi, da pjesnik Machar nije htio udariti na vjerske osjećaje katolika. Ali stalno je, da ako ono čitaju djeca i mladež (a ne samo filozof) kakav je Masaryk, mogu vrlo lakho razumiti krivo i tako se učiti područjivati svestnjima jedne vjere, koja je vjera ogromne većine našeg naroda. Zašto braniti takove publikacije, kad se ima tisuće drugih prilika pisati i govoriti za istiniti boljak naroda.

Prešni predlog.

U sjednici od 21. o. m. stavili su zastupnici Laginja, Mandić i Spinčić sa drugovima prešni predlog, kojim traže od vlasti, da bi dala odmah procjeniti štetu, koju je počinila tuča u jednom dijelu občine Kastav (Zvonetić, Brgud, Puti t. d.) dne 17. o. m. da dada ponesrećenim odpisati porez i konačno pravodobno dostatnu pomoć iz državnih sredstava.

Miloj uspomeni žarkom vitezu srca kap. Niku Dubokoviću

posvećeno Niko Mardesić.

Ljudi u istinu veliki i dobri ne umiru nikad. Duh njihov brižao čuvaju njihova djela i to njim daje život na zemlji.

Tko je imao streću poznavati kripost i rad kap. Nike vit. Dubokovića, čuli iskrnu boju nad tolikim gubitkovima. On je bio lute, dika i ponos svojoj predragoj Jelsi. On je bio zvjezd prvoga reda naše Dalmacije; svojim umom, svojom djelatnošću i poduzetnošću podiže poljodjelstvo, doprinje u velike pravcatu trgovine, vunom upravom svoje trgovine upoznao je strani svjet s našim proizvodima, osobito vinom.

Mili spomen na Tvoja blagotvorna djela bit će pobudom našim najpozanim potomcima i Tvoje imo bit će putokazom neutrudivog rada za blagostanje i prosjeku mili domovine, koju si Ti uvek ljubio sa svim žarom duše i kojoj si ostao zaslužan sin.

Što i sto puta budi blagostoljen spomen na Žirkog Viteza Sreća kap. Niku Dubokoviću! Slava! Slava! Slava!

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Glavna skupština učiteljskog društva „Narodna Prosvjeta“. Na duhovski ponedjeljak dne 27. t. m. dolaze u naš grad rasadnici naredne prosvjete u Istri, g. učitelji i učiteljice, koji se kupe u društvu „Narodna Prosvjeta“. Tog dana obdržavat će svoju redovitu glavnu skupštinu po rasporedu, što ga priobujeno na drugom mjestu.

Ovo je već, ako ne salimo, treći put, što ti vredni pregovoci i marljivi rasadnici na narodnoj sviji, posjeđuju skupštinu Pulu i tu drža svoje skutine. Vrlo nam laska, što name se i ovog puta nadaje prilika te možemo miliim gostovima nazvati dobrodošlicu i zateliti najugodniji boravak među nama. Dobro nam dosli i dobro se imali među nama!

Izbor zemalj. zastupnika za grad Pulu. Kako već poznato, ima se 23. juna t. g. obaviti izbor zemaljskog zastupnika za III. izborni kotar grada Pule. Taj kotar bio je određen za naš Istravac, da u tom kotaru bude izabran čovjek našeg roda i jezika. Kod posljednjih izbora zali su Talijani prevrati naši otci toj kotar, te je bio izabran Talijan sada po kojini Frank.

Na prvom mjestu javljamo da su izvjetci. Ceski svećenik Sihnger brani odbranu listine izložene od 20. t. m. kroz katoličku crkvu. Neki lobote liberalni

imaju podnjeti reklame za upis u listine i svi smo željno očekivali, kad će zvonce koji nije upisan, odnosno za izbris onih koji su nepravno u njih unešeni, kao što provesti sve slučajne manjkavosti i nečnosti.

Stoga pozivljemo i na ovom mjestu sve naše, koji stanuju u tom kotaru, da se kroz ovih 14 dana prijave u Narodnom Domu i pogledaju ako su unešeni u izborne listine.

U koliko smo mogli do sada preglasati te listine, iste su sastavljene vrlo pogrešno, baš po talijanskom načinu, jer se je moglo već do sada ustanoviti, da je iz istih izpušteno do 150 naših izbornika a unešeno mnogo takovih — Talijana —, koji nemaju pravo glasa u tom kotaru. Zato je to još veća rodoljubna dužnost svakoga od naših, da se pobrine na vrieme te bude uvršten u listinu, da s pobjedom našeg kandidata začepimo kamorii za uvješt usta i prestane vikati, da je Pula čisto talijanski grad.

Još jednom naglašujemo, da je vrieme za reklamacije samo do 2. junija t. g.

Sokolski slot u Premanturu. Na duhovski ponедјелjak dne 27. t. m. priređuje Hrvatski Sokol u Puli slet u Premaantu, gdje će dati javnu vježbu uz sudjelovanje medulinske glazbe. Odlazak iz Pule u 1 i pol s. p. p. ispred Narodnog Doma, dok će na Premanturskoj cesti čekati kola i vozovi. Cjena prevoza tamo i natrag bit će ova: kola (giardinere) K 3, a vozovi K 2 — po osobi. Koji žele voziti se u Premantu, treba da se najdujte do subote večer jave u Narodnom Domu, da se uzmognе na vrijeme priskrbiti dovoljan broj vozova.

Preporučamo svim našima iz Pule kao i onima iz okolice, da na duhovski ponedjeljak pohrle u velikom broju u Premantu, da pozdravimo našu braću južnečke Premanture te se s njima i ostatkom braćom složno i bratski pozabavimo uz mile zvuke rodoljubne glazbe medulinske.

Za družbu. Članovi »Istarskog akad. klub« u Beču sakuplje za Družbu K 8 mjesto običnog brzojavaog pozdrava na vrijezinu ovogodišnjem glavnim skupštinom.

Narodni darovi. Gosp. Fr. Spoljarić c. i kr. pukovnik u Barkovljah kod Trsta, darova je 5 K za dječki konvikat u Pazinu a 5 K za Dobrilin spomenik.

— Hrvatsko društvo Istarska Sloga u Chicagu (Amerika) šalje za Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru K 50.—

Poziv na glavnu skupštinu Hrvatskog učiteljskog društva »Narodna prosvjeta« za Istru u Pazinu, koja će se obdržavati u Puli na duhovski ponedjeljak dne 27. maja o. g. na dva sata p. p. u dvorani »Nar. doma« sa sljedećim rasporedom:

1. Otvorene skupštine.
2. Čitanje i ovjerov zapisnika zadnje glav. skupštine.
3. Izvještaj odbora: a) tajnika, b) blagajnika i revizora, c) urednika društvenog glasila.
4. Izbor upravnog odbora i revizora.
5. Kojim putem da uđarimo (pred. A. Dukić).
6. Pitanje sjedišta naše učiteljske škole.
7. Prijedlog odbora za pristup u »Savez slav. aust. učit. društava«.
8. Možbeni prijedlozi, koji se imaju pismeno prijaviti odboru bar 8 dana prije skupštine.
9. O neprijavljencim prijedlozima raspravljati će se samo uslijed zaključka glavne skupštine.

Lošinjski kotar:

Unije. Još nam je svima u čivoj pameli lijepa i krasna predstavica, koju su dala djeca zabavista na Stjepanu večer lanjske godine. Zaneseni smo bili tada, pa kako smo se ugodno uvijek ojećali, tako smo još većom težnjom težili za drugom — novom. I evo našoj bi želji udovljeno predprošlo nedjelje. Malena crata dječaka stupio pred roditelje po drugi put, digao jedra, ali u tao čas. Valovi su radi da im pokatu, koliko su napredovali. Dvorana »Citaonica« brzo se je napunila i svi smo željno očekivali, kad će zvonce začinjati, da je vidimo. Zastor se diže i evo njih, gdje se jedan za drugim izmjenuju.

Ne znaš koji je ljepeš svoju ulogu odigrao, da li mala Karmela ili Ivica, Anton ili Davorin, mala Dinka, Marica, Anka, Marica, Lucija, Savica itd. jer je sve isto lijepo i skladno, koliko pjevanje i deklamovanje toli sama predstava. Da se je pak roditeljima sva to svidio, ne treba ni govoriti, ta oni su tražili sa svojim pljeskanjem, da se sve po drugi put ponovi. Živila djeca i živila učiteljica, orilo se dvo-ranom.

Na koncu mjestni dusobrižnik progovori nekoliko riječi sabranim roditeljima. Preporuči im toplo, da se svojim jezikom svadje služe, dosta — reče — smo već spavali, vrijeme je, da se već jednom i probudimo i ustanemo. Zahvalio se ujedno vrloj i marljivoj učiteljici zabavista u ime roditelja na trudu, koji učiše za odgoj malene dječice.

Moralo je proći više od pol godine, dok je pomorska vlast uštupila „Ribarskoj zadruzi“ mjesto uz more za gradnju družvenog skladista. Cijenjeni će se čitatelji sa začuđenjem pitati, a koji bi uzrok bio tom zatezanju, kad „Ribarska zadruga“ gleda i nastoji pričuvati si sva potrebila sredstva za ribarenje, e da tako uzmognu veći mar i ljuhav za ribarenjem pobuditi. Ali dok zadruga tako plemenito misli, dole crne neke duše ruju i protjeruju. Evo što smislili: da je ono mjesto jedino za kupanje. Svim je unijelimo poznato vrlo dobro, da mjesto gdje će se zidati magazin, ne će smetati tobožnjem kupanju, jer nijedan se ne kupuje po grozama. Imade naprotiv podajte magazina žalici jedan za kupanje, a na „kolicih“ je najljepše mjesto jer je posuto finim pjeskom. To valjda nije poznato „vrlo poštovanju osobi“ u uredu lučkog izloženištva u našem mjestu. Spomenuti gospodin nije lanjske godine, kad su se neke „strajfice“ iz Lošinja na sablazan sviju dobrog ukusa, bacale sa mula u more, maknuso u nožni palac. Dvojimo, da bi se te „kulturträgerice“ usudile bacati u Lošinju sa mula u more u sezoni kupanja. To svakako vidi nije, a sada diže ruke i noge za to tobožnje mjesto kupanja. Nije samo to, već je dosla k njemu na ured po „nekim sasmati nepoznatim putevinama“ Karolina, da ju se uzmje na protokol, jer će ovoj taj magazin smrditi. Njoj pak je smrde kolci, a pogotovo ne njezin, koji joj je bliži od magazina. Magazin, koji će biti susveta racionalno gradjen nijihovu flutu nositiću najviše za to smrdi, jer je „Ribarske zadruge“, onih ljudi, koji nisu popljuvali svojeg materinskog jezika. Quest' è la cagione del nostro odio. Svakako, da takovo djelo nije moglo ostati, a da nas njezini Ancijani ne metne svoje zlatne pratiće. I on uzima pero u ruke, koje je lakše od kapuna i koji toliko ne rendi, da ti piše knjige na sve strane. Ne žlost već u bljo magazin gotov, da nije bilo ove petljanije.

Moralo je doći sam glavom lučki kapelan, da se uvjeri o lažnosti onih navoda, te se dobila negon i dozvola i magazin će se do koji dan početi zidati. A vi svi piloti i štor Anciano možete s velikim protokoli jer čujemo, da vas je ova pilula ulja od ričine, kad vidićete, da se uza sve to gradim magazin, jaku prosligulu.

Dne 17. o. m. se je ordje dogodila grozna nešćeta. Sdruženja koja je zauzbunila, nacija je trbaku „sv. Nikole“ iz Martićevic, koji je htio biti izkrcati vaspino, u našoj nici ne zadržaoj luci. Cam se počelo more ozemiravati, to je on digao jedra, ali u tao čas. Valovi su radi eve veći i veći, tako da nije mogao snovirati. Bacio je sidra, ali kato je bio

blizu kraja, to su ga držala malo vremena. Ljudi se mučili da mu pomognu, ali bijaće već prekasno. Veća sila bacila ga na kraj i jedva se ljudi spasili, a brod otišao u komadiće. Štete imade oko 6000 kruna. Tužan brodovlastnik je na prosjatkom šlalu. Preporučamo ga ljudima dobra srca.

Ova je jugovina učinila prilično stete i usjevima. — Doskora ćemo iznijeli još nekoliko stvari, da svijet sazna i za ljudi iz Unija.

Krčki kotar:

Pretzvodna zadruga za ženski ručni rad u Omišlju (otok Krk) r. z. n. o. j. Prva svoje vrsti na slavenskom jugu. Nudi svoje proizvode u košaračtvu počam od najprostijih do najfinasnijih radnja, uz najestimljije cijene i uz geslo: Svoj k k svomu.

Za sada izradjuje košare za rublje, za postu, za polje, za trg, za kruh, za papir; košarice za voće, za novine, za razglednice, za kefe, za djecu; kašte za ženski rad i ručne torbice, kovčuge za put, okvirice za razglednice, stolice za evijice i za slike, stolice, stolove, sofa i u obre raznovrtno pokućnovo.

Radnje se izvadaju iz vrbe, slame, ratlje, kanadindije, bambusa, crnog i bijelog itd.

Radi se i po želji i načetu naručitelja.

Na zahtjev salje se u komisiju razne uzorke, pošto se još za sada ilustrovanih ejenika nema.

Za „Narodni Dom“ u Baški darovaše Preuzvišeni ministar Trnka K 200—. Česi na izletu 7. IV. K 95—. Dr. Zdenka Čermakova občinski ličnik K 200—. Po 100— K darovaše gg. Božo Kuštančić, načelnik, N. N., Nikola Rode, veleposjednik, Milaćić Ivan, posjednik, Mihalić Petar, posjednik, Dorćić Ivan Rehić, Katarinić Franjo, nadučitelj. Po 50 K gg. Golja Petar, c. kr. prijamnik, Bonefačić Franjo, posjednik, Dujmović Franjo, pomorac, Magašić Ivan, pomorac. Ukupno K 1435.

Objava drugih primosa slijedi; međutim se svima najlepše zahvaljuje

Odbor za gradnju „Nar. doma“.

Premještenja u političkoj struci. Prijatelj nam piše, da se je naših ljudi, koji poznaju novoimenovanoga upravitelja poljoprivrede u Krku dr. Karla Lusinu, neugodno dirljuna odnosna primjetba uvrštena u našem listu od 16 t. m. u viesti pod gornjim naslovom. Novi upravitelj ne zna savršeno hrvatski, ali će se stalno u što kraćem vremenu usavršiti u njem. Inače je poznat kao nepristran i vrstan činovnik te je temeljite nade, da će nuže pučanstvo ovoga otoka pod njegovom upravom napredovati kulturno i gospodarski.

Voloski kotar:

Voprlnac. Naša podružnica Družbe sv. Cirila i Metoda na Voprlnu obdržavata će dne 27. svibnja t. g. na 4 sata popodne na Voprincu u „Komušći“ svoju glavnu godišnju skupštinu sa običajnim dnevnim redom.

Pazinski kotar:

U subotu dne 19. o. mj. predavao je u velikoj dvorani „Nar. doma“ profesor pl. Doroghy.

Poveo nas je u francusku rivieru, te sa 60 skeptičkih slika predstio zanimljosti najvažnijih francuskih pomorskih gradova, osobito Toulona i trgovackog emporija Marselles-a. Vidili smo trgovacko i novčano središte južne Francuske Lyon. Občinstvo je zanimljivjem pratilo predavanja i lijepo slike.

Za Dobrilin spomenik. „Odbor za prosvjetu u Pazinu“ ulazio je K 138-61 t. j. polovicu čistog dobitka od Dobriline prodavate dne 6. o. mj. u „Posuđilnicu“ u Pazinu.

Proslava Dobriline stogodišnjice u Pazinu. „Nasa Sloga“ je već nesto o toj proslavi javila, ali poradi važnosti ujedine bit će dobro još nesto o tome reći.

Proslava u Tinjanu 16. aprila bijaće u delavni dan, pa mnogi naši ljudi iz Pazina i okolice uz najbolju volju nisu mogli onamo ići poradi silnoga poljskoga i drugoga posla. Kako je veliki biskup bas gradu Pazinu mnogo dobra učinio, bilo je potrebno, da mu se i Pazinci bai donekle oduže. Zato je „Odbor za prosvjetu“ u dogovoru s rodoljubnim gospodjama i gospodnjicama odlučio prirediti proslavu stogodišnjice rođenja biskupa Jurja Dobrile dne 5. maja u vrtu „Nar. doma“.

Već u subotu na večer navješćivala je pucanje iz mužara spomen narodnoga preporoditelja i dobrotvora. Točno u četiri sata po podne u nedjelju zasvirala je glazba Lijepu našu domovinu i time otvorila proslavu. Iza što je glazba odsvirala „Triglav“, zapjevao učenici hrvatske gimnazije „Humnu biskupu J. Dobrili“, koju je ispjevao Vrlinov, a uglazbio naš glazbenik M. Brajsa. Tu nas je pjesma podsjetila na veliku borbu, koju je naš prvi preporoditelj vodio za dobro svog naroda. U to razpoloženje najbolje pristula pjesmu „U Boj“, koju je lijepo odsvirala naša glazba. Sreć nam je zadrhitalo, kad su djeca pučke škole stupila na terasu i svojim milim glasicima zapjevala „Pjesmu ličkog junaka“, a onda „Majcici“. Prof. Novljani prikazao je u svom govoru moralno, materijalno, prosvjetno i političko stanje našega naroda u Istri za Dobrile i danas. Pokazao je, kako je veliki biskup radom za prosvjetu nastojao naš narod svestrano razviti, stanje mu u svakom pogledu poboljšati i stvoriti mu bolju budućnost. Ploda svoga rada nije doživio, ali doživjelimo ga mi, pa je pravo, da se danas veselimo. Još se je govornik sa par riječi osvrnuo na našu narodnu budućnost i rekao, da će se drvo, što ga je Dobrila zasadilo, razgraniti u veliko i ljepe stablo. Na to je glazba zasvirala „Hrvatsku himnu“. Sav se jo narod dignao na noge, muški su otkrivene glave slušali one velične zvukove, a mnogi je u duši pomislio, kako bi naša Istra bila za nas tužna, da nije bilo Dobrile. Iza toga podješće ljudi u veliku dvoranu, da čuju kantatu „Slava Dobrili“. Tu je na pozornici i pred pozornicom bilo preko 60 učenika i učenica hrvatske gimnazije, koji su čekati da im obilježi prof. Santel sa svojim stapićem dade znak. Dvorana se dubkom napunila, nastala tisina, oni uježni prstići djevojaka i mladića povukose gudalom, a dvoranom se stanicu razlijegati glasovi orkestra, da se domala sliju sa ljubkom i zanosnom pjesmom mješovitoga zhora. Pjesmu je ispjевao Nadan Zorin, a glazbu napisao profesor Santel. Mi smo tu kantatu slušali i u Tinjanu pod vrednim nebom, ali tek ovdje u dvorani razabramo ojezinu umjetničku vrijednost. Ovdje nas je zagrijala, oduševila i odnesla u one vedre visine, gdje stoljeće naš Dobrila. Prof. Santel uglazbio je više manjih pjesama, a sva kantata prvo je njegovo veće djelo u glazbi. Sve se njegove pjesmice odlikuju nježnom slavenskom melodiosnošću, a u ovoj kantali pridružila joj se i veličanstvo. Umjetnik je sabrao nježne titrige narodne duše i sveo ih u veličanstvenu harmoniju u slava najvećem sinu Istre. I dalje je glazba svirala i još su djaci pjevali, ali vrhnac je postignut sa onom kantatom. Bili smo ponosni, što je naša gimnazija postigla takav uspjeh. Mnadež je tako lijepo izvela umjetničko djelo svoga učitelja. Bili smo sretni, što smo među onom mladčadi vidili djevojice, jer vidjimo, da smo postigli i vise nego je je Dobrila nadao. On se je brišuo za naobrazbu mladića, a danas ero naobrazuju se u hrvatskom jetaku i u hrvatskoj gimnaziji i djevojke.

je u
o toj
jezine
se u
Pa-
nogli
dru-
bas
lo je
nekle
* u
i go-
sto-
bile

lo je
noga
ce-
a je
stvo-
rala
gim-
koju
glaz-
nod-
pri-
oda.
sma-
naša-
su
ovo-
mu
prof.
no-
čko-
e i
kup-
rod
po-
bu-
vje-
se
par
ost
rila
olo-
m-
ge,
ve-
is-
na,
ose-
atu
i
ali
im
om
jči
a
or-
i
ra-
bu-
an-
ne-
no
pas
ne
la,
je-
ice
oz-
se
ne
nu
su
nul
sto-
ko
to
ce,
go
za
ra-
at-

U vrtu bijahur postavljeni i Šatori za cvijeće, slatkise, crnu kavu, razglednice, tombolu, korijandole. Tu se je prodavalo i kupovalo, bilo je mnogo novine radosti, u kojoj smo zaboravili na svakdanje briže i nevolje. Radost ta nikla je iz spoznaje, da napredujemo i rastemo u našrom, gospodarskom i prosvjetnom podjepoj darova.

Ovom su se prilikom odlikovale rodomljubne naše gospodje i gospodice. Upravo su se natjecale, koja će bolje uveličati tu slavu, one su pripredile i darovale slatkise, na njihovu molbu mnogi rodoljubi dadele lijepih darova.

Nečuvano je, što je pred tu proslavu napisao „Pučki Prijatelj“, da što više našega naroda od nje odvratiti. U 12. broju kaže: „U Pazinu pripredaju proslavu Dobrilinu, da ispunjamu od ubogih ljudi novac za svoju prosvjetu“ a pripredjavate podlo dovedi u svezu s nekim dopisom u „Novom Listu“. Premda je u pozivu često i bistro stajalo: „Polovica čistoga prihoda bit će za Dobrilin spomenik, a druga polovica za prosvjetu u Istri“. „Pučki Prijatelj“ je zatajio, da će polovica čistog dobitka bili za Dobrilin spomenik, a zašto? Ta evo taj isti list na strani 102. donosi časnik prinos za proslavu stogodišnjice rođenja biskupa Dobrile. Je li i to pušpanje? Ova pazinska proslava donešela je za spomenik Dobrilin K 188-61, a mi od početka pratimo sve doprinose u „P. P.“ ali ovako velike svete još nijesmo čitali. Ljudi oko „P. P.“ peću što će isto takvu svetu dobiti u „Odhori za prosvjetu“, koji oni svom dušom mrze, a nitko nezna radi čega. Možda radi toga, što se brine za prosvjetu našeg puka u duhu biskupa Dobrile. Jedan je seljak sav u čudu pitao, da li su oni Hrvati, što pišu u „Pučki Prijatelj“, a i zabiljka, koji čita ono rovarenje protiv narodnoga rada, mora se sjeliti pokojnoga Krstića i njegove „Pravne naše slike“. Naši su se prvari već od Dobrile svim svojim silama morali boriti protiv talijanskoga gesla „osar tutto“, a sada „Pučki Prijatelj“ to geslo upotrebljava protiv naših ljudi. Zasto tako radi? Hvali se, da radi za katoličku vjeru, ali tko ima zdrave oči, vidi, da on svojim nekršćanskim radom svetoj vjeri strašno škodi.

Ova je agitacija proslavi nasteklo, ali ipak, hvala Bogu i rodoljublju naših ljudi, donesla je čistoga dobitka K 277-21. Ta je sveta razdijeljena na dva jednaka dijela: polovica je predana za spomenik velikoga Dobrile, a druga će polovica biti upotrebljena, da se nastavi Dobrilin rad za prosvjetu našeg naroda u Istri.

Porečki kotar:

Hrvatski nadgrobni nadpisi izazivaju viznadske Talijane. U glasitu trčanskih židova tuži se netko iz Vizinade, da su Hrvati one občini i župe počeli na groblju. Majke božje na polju, stavljanje na spomenike svojih pokojnih i hrvatske nadpise. Takav postupak — kaže — presemetio je silno stanovnike, jer da bijahu do sada samo talijanski nadpisi nad grobovinama. Vizinadčani da prosvjeđuju proti tomu zahtjevajući, da se rabi samo njihov jezik na groblju.

Vjerujemo rado, da onaj, koji prosvjeđuje i oni, koji s njim u isti rog trube — traže samo talijanske napise, ali tih i takovih je neznatna manjina u občini i župi, i t i takovi ne imaju pravo, da većini občinara i župljana brane porabu njihovog jezika i na grobovinama njihovih pokojnika. Toga njim no mogu zabraniti ni pokojni ni živeti Fachinetti.

Koparski kotar:

Buzet. Pitanje prosvjetite. Čestokrat bilo je na ovom mjestu sa strane raznih dopisnika naglašljano, od kakve li

je važnosti, da ovdješnji naši izškolani ljudi uzastope, da složnim silama posiju medju naš hrvatski vuk ouo najpotrebiti je iz savremene prosvjeće. Na žalost, nji hova briga i skrb je većim dijelom ostala jalova. Malo što se oko svestrane prosvjete poradi. Ima doduse češnih pukih zabava, gdje se proljevaju zvuci sokolske glazbe, tamburice, domaćih pjevača itd. ali to nije dostatno. To je presilan rad oko narodnog osvješćivanja te postaje dangubom, ne latimo li se i pouke. Dosadanji naš družveni život oviše miriši po „gospodski“. Ako naše poljodjelsko pučanstvo odveć se za to zanimu, onda nastaje pogibao, da postanu svi poput čvrčka veseljaci. Iskustvo pak nas dobro uči, da onaj, tko se mnogo zabava drži, polagano gospodarstveno nazaduje.

Medjuto, ovdje se nekoji okupljaju, da će početi držati narodu predavanje (sto bi bilo najgodnije po nedjeljama) u raznim granama narodnog gospodarstva. Pothvat je bilo vrijedan, pak čemo mi buzetski Hrvati imati prilike, da se uvjerimo da je naši junaci na riječima ili na djelu. Narodu pak, koji si je svjestan, da će mu raznovrstne pouke dobro doći, te da će od njih crpiti lijepih koristi, postavljamo na srce, da upotribe ovu krasnu priliku.

Nama se hoće nekakvog dušernog lijeka, jer inače će nas pijačanjem, igram, tučnjave itd. dovesti na rub narodne i gospodarstvene propasti.

Buzet — Sr. Martin. Preporuča se svim onima, kojima nije još jasno, zašto Konsumna društva ne uspijevaju naišakake srednje škole — a puke u našim mjestima, da si dobro upamte, da su kod rođnom jeziku ni za hek — samo radi toga krivi u prvom redu članovi sami, a tada, da bude uphorim talijanskim ili nekima vodje, ako nisu u stanju da vrše mačkin drugovima bolje i ugadnje. Svega svoje dužnosti. Ako se član za svaku potuču zapostavlja i zamjenjuje kod trebu služi u svom društvu, ako se tisu, da ne dolazi užimali neprestanje na vjeru, nego što više za golov novac; ako se tudi poveća knjigom i perom, kao što ga upućuje domaća „Zemljoradnička prosvjeta“, da postane sposobniji da vrši udžorničke častu — zadruga će jamačno upredavati, Ali žali bože kod nas ide sve pričeno drukčije. Mongi ne pojme, da je dug za vjerno vrtalo životno stanje našeg pisara, Rijeku su, koji se drži one narodne: Tko je dužan i na božić je tužan, Tu se pjeva noću i pje, kao da vlasti u izobilju svega. Koliko je moći trajali takav veseli put, propustiti, da si svakog prosudi.

Konačno će reći samo ovu: Sam čovjek sebi kopa gospodarstvu grob, sam se, da postane tuđi rob.

Zabavu u kurist Družbe, pripredaju po državnica Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Sv. Antonu, občina Dekani, u nedjelju dne 7. jula u prostorijama gospodarske zadruge pri Turkih. Marlji održi područnici pozivlje sva susjedna pjevačka i glazbena društva na sudjelovanje te se nuda, da će prijatelji naše školske dječice mnogobrojno pohrbiti na tu zabavu, da se razvesele i da učine rodoljubno i plemenito djelo.

U Rakitovcu ćemo obdržavati dne 27. o. m. to jest na duhovski ponедјeljak točno u 2 i pol sata po podne svoju redovitu glavnu skupštinu uredjene područnice Družbe sv. Cirila i Metoda sa običnim dnevnim redom.

Umoljavaju se blži prijatelji i susjedi,

da brojno pohrbe na skupštinu naših potrebnih područnica.

Razne primorske vesti.

Beć 22. maja. Zastupnik dr. Lajinja dobio je danas obavijest, da je ministarstvo finansija privolilo, da cesta Lupoglav-Lanišće može početi graditi još ove godine uz državni primos od 60 po sto cehoga protora načunskoga troška. Tako se primice krajnje rješenje jednoga putanja, koji traje 50 godina i bit će za naši hrvatski Kras od velikog pomena.

Hrvatski bogoslov — izumitelj. Čitamo u novinama, da je naš mladi bogoslov g. B. Milanović iz općine Oprtalj u Istri, koji se nalazi u II. tečaju srednjeg sjemeništa u Gorici, izumio električni komulator, kakvoga ne pozna do sada tehnička.

Mladi izumitelj proučava je to pitanje u hrvatskoj gimnaziji u Pazinu, a sada jedva uez je u Beču patent na svoj komulator.

Gosp. Milanović proučava i nekoje druge izume, koje kani provesti, ako mu to budu novčana sredstva dopustala. Za novi njegov izum dolaze mu sa raznih strana ponudbe, kao iz Bruselja, Berlina i druguda.

Cestitamo srdačno vrednomu mladomu sružnjaku!

Opravданa prilazba. U domaćih i izvanjskih istorijskih tuži se naši sudbeni činovnici (ne-pravnici) na to, što se ih kod promaknuća i kod premještanja na bolja mjestesa zanemaruje. Kad se otvara natječaj na koje mjesto u sudbenim pisarnama, traži se skoro vazda poznavanje jezika, pa kad se mjesto podjeljuje, dobiva ih obično onaj, koji ne zna ni heknuti hrvatski ili slovenski ili koji taj jezik za sili lomi. Prednost imaju dakako uvijek Talijani.

Zeli li naš čovjek u koje veće mjesto rudi škole ili zlog naobrazje svoje djece, biva obično zapostavljen Talijanu, a ne-ma li stucano ovoga, dabar je i Njemač. Tako se moraju naši sudbeni činovnici svim onima, kojima nije još jasno, zašto Konsumna društva ne uspijevaju naišakake srednje škole — a puke u našim mjestima, da si dobro upamte, da su kod rođnom jeziku ni za hek — samo radi toga krivi u prvom redu članovi sami, a tada, da bude uphorim talijanskim ili nekima vodje, ako nisu u stanju da vrše mačkin drugovima bolje i ugadnje. Svega svoje dužnosti. Ako se član za svaku potuču zapostavlja i zamjenjuje kod trebu služi u svom društву, ako se tisu, da ne dolazi užimali neprestanje na vjeru, nego što više za golov novac; ako se tudi poveća knjigom i perom, kao što ga upućuje domaća „Zemljoradnička prosvjeta“, da postane sposobniji da vrši udžorničke častu — zadruga će jamačno upredavati, Ali žali bože kod nas ide sve pričeno drukčije. Mongi ne pojme, da je dug za vjerno vrtalo životno stanje našeg pisara, Rijeku su, koji se drži one narodne: Tko je dužan i na božić je tužan, Tu se pjeva noću i pje, kao da vlasti u izobilju svega. Koliko je moći trajali takav veseli put, propustiti, da si svakog prosudi.

O tomadje je napisao jedan libljanski list tajduku: „Iz krovog primorskih sudske i županijskih uradnika“ u kojem je napisano: „Tako je dužan i na božić je tužan, na koncu na naše zastupnike, „du učine primjerene korake na obranu naših pravica“, a jednuk ne zna, da imade baš me daju tim zastupnicima svojih prijatelja i zagovornika onaj, koji je — po njegovom mnenju — svemu njihovom zlu krije.

Dvorski i sudbeni nadodržljeni dr. Aleksander Herzog. baviti odvjetnik u Zagrebu, otvorio je svoju odvjetničku pisanu u Beču XVI. Ottakringerstrasse 27.

Franina i Jurina.

Fr. Ah Jure, od kad ne nismo spominali o našoj Materadi. Ja sam ti povestao, kako naš Materadani puna kančona zna, u povratku, kada je smršao naši veli Mate. A danas eu ti povestat o nešto drugom, ta sam eu tako u Materadi.

Jur. Če Jure, da povedat nešto buduće.

Fr. Veramente je, tako je.

Juringe

kad čuju čagod o Materadanim, a sada još već, kad vide, da su oni složni kao vlasti na glavi po onoj pesmi velega Matereta:

Svi za jednoga, jedan za sve,

Svi smo Slavinci, ako cete, ako ne. Jur. Najbrže, da će mi povedat o onim serenjacima, da su hteli čagod iskati u onoj našoj Materadi, da ni forsista istina.

Fr. Vero je moj kompare. Ča su hteli oni sinjori sa Sigeta.

Jur. A ča je taj Siget.

Fr. To ti je ono pravo gnizdo onih starih talijanskih sinjora, iz kojeg je izšlo puno lila na one naše ljude. Ali sada nemaju toliko force, kao prvo, jer su naši ljudi malo otvorili oči.

Jur. Sad znam, pa povej mi o tim sinjorima, ča si mi namislil povedat.

Fr. Oni su sinjori mislili, da je i u Materadi onako slano more, kao u Umagu, pa su htigli puno udica, ma ne u umagijsko slano more, nego u tvrdi slavensku zemlju, pa nisu ti niti jednu ribu sa dušom ulovili, pa je bilo to njima puno teško na srcu, jer su vidili, da su ove ribe na zemlji puno slobodne, nego one u slavenskom moru.

Jur. Kompare moj, stavili su preveć smrdljivo lešku na udicu, pa je materadskim ribama smrđala iz daleka.

Fr. Forsi je i to. Ma da si na čisto, ca je to s njima, da: Oti su učinili neku socijetetu agrikulture u Selu (Talijani zovu Petrovje) i htjeli su u ovu socijetetu i naše Materadane uzeti, pa da bude s njima kao prvo. Ma si mi kazal ti, da je leška ovim ribama iz daleka smrđala, pa se nisu hteli uloviti, kamo one u moru s perama. Sinjori su im dosli s nekim ponudorima, aho ih sade, da će imati puno soldi, pa su i fabriku u Umagu fabrikali, da vide ljudi, da bez njih neće moci niči. Ma naši ljudi znaju, da u njihovim zemljama ne rastu pomodori bez vode, a drugo da.

Jur. Vidis Frane, sada, kad je onim sinjorima dosla voda do grla, hteli bi Materadanim puno ponuditi, samo nek prdu opet u njihov cekulo, pa bi im bilo kao i prvo. Bili bi njihovi scari, ki bi moralis deset metri daleko od njih učeti klobuk iz glave i do crne zemlje se pokloniti.

Kompare, nije viso to u Materadi, perke reču, da će biti i oni onako liberi, kao oni sinjori. Ča nisu i oni ljudi, kao oni su dogm kaputima.

Jur. Čaj Frane, mi sekiraju još oni sere-njaci, ki su u Materadi.

Fr. Ne, ne moj kompare, jer su ludi, kao misi pred mačkom. Sve ti jo veselo u Materadi, samo nek im daje Bog dobro leto, pa im neće trebat sadit ponodore, kako ono im govore sinjori. Ma neka zna u oni sinjori, da će biti i u Materadi socijetetu agrikulture, a čagod i drugo, ča je još i više za nas.

Jur. Zavisi Materadami.

Fr. A ča bi reč Jurino, da se veloski Kalabrezi jade na naše zastupnike.

Jur. Moraju se jađit, kad neće tancal onako kako njim oni sopu.

Fr. Neka provaju promenit muziku.

Jur. Če ne znaš, da vuk mjenja dlaku, ma ne eud.

Fr. Veramente je, tako je.

Stan od sobe i kulinje, eventualno kabinet, trazi oženjeni par bez djece za 15. juna. Upitati u urednicu.

Svetlja za bijelo rublje i tenisova odjeća. Boži, povećati se slavenskim obiteljima Fule. Upitati u urednicu.

